

plati stanejo danes 5 do 8 kron, preje pa so koštali 3 krone. Obrtniki in kmetje si ne bodo dolgo več najpotrebnejšega usnjatega, blaga kupiti zamogli. Kdo vtakne dobiček v žep? Na to odgovarja poročilo o poslovanju neke akcijske družbe za usnjato industrijo. Ista skozi 16 let ni plačala nobene dividende, letos pa jo plača 30 procentov!! Ako bi se ne porabilo sredstva, da se dobiček umetno zmanjša, zamoglo bi se plačati 60 procentov dividende. Podobno stoji stvar s fabrikami za čevlje. Tako ima neka fabrika po velikih odpisih (zatejanje dobička) kosmatega dobička 1,063 256 kron proti 500.000 kron lanskega leta. Navadnemu človeku se ježijo lasi! Ako je sedanja vojna z Anglijo boj idealizma zoper brezsrčni kramarski duh, potem mora tej vojni po zmagovitem zunanem koncu slediti tudi poraz tega kramarskega duha v lastni deželi!

Napetost med cenami žita in moke. Praška „Bohema“ piše: Pregled cen posameznega blaga kaže, da vmešavanje države v prosti razvitek cen ne koristi konzumentu. Dokaz temu je dejstvo, da je znašala n. pr. cena češke pšenice pred vojno prosinca 1914 leta za 100 kil 23 K, cena iz nje zmeljene moke pa 38 K. Aprila meseca so znašale tozadevne cene 26 kron in 42 kron. Danes znaša cena iste pšenice 40 K in iste moke 78 K. Torej je znašala napetost v času prostega prometa pri kili 15 do 16 vinarjev, pri sedanjem državnem gospodarstvu pa znaša 38 vinarjev. — O istem predmetu piše „Gr. Sonntagsbote“: Ako se pečamo s cenami, ki se jih je plačalo v zadnjih 5 letih za pšenico in moko, potem vidimo, da znaša razlika cene med 1 kilo pšenice in 1 kilo „nuler“ moke pred vojno samo 16 do 18 vinarjev. Celo lanskega oktobra, torej sredi v vojni, je ta razlika šele na 21 vinarjev poskočila. Danes pa znaša že 46 vinarjev; kajti kmet dobi od vojnega prometnega zavoda za žito za kilo pšenice 34 vin., konzument v Gradcu pa mora plačati za kilo izlečene moke 80 vin. Kako pridemo do te velike razlike? Da gremo v računjanju natančno, hočemo smatrati, da se pridobi iz 1 kile pšenice (34 vinarjev) samo 3/4 kile moke (60 vinarjev). Treba je torej pojasniti razliko cene za 26 vinarjev. Mlinar dobi kot mlinsko plačilo 28 vinarjev za kilo, vojna žitna družba vzame 4 vinarje, trgovec z moko 8 vinarjev pri kili, pri čemur je računjen tudi dovoz in mali zaslužek (pri 3/4 kg samo 6 vin.). Troški teh treh činiteljev znašajo torej 128 vin.; pojasniti je treba torej še 13·2 vin. Od teh odpade nekaj vinarjev, ki se jih plača za voznino od mlinske postaje v kraj porabe. Ostalo pa dobijo menda komisijonarji vojnega žitnega zavoda. Torej požrejo močna vozina in prometni zavod za vojno žito s svojimi pisarnami in agenti 172 vin. pri 3/4 kili moke, pri eni kili torej 22·9 vin.!! Prišli smo torej iz dežja pod kap. Omejilo se je sicer zaslužek kmetov in trgovcev z moko ter izključilo skoraj popolnoma obdačeno trgovino z žitom in moko, ali zato pogoltne zavod za vojno žito mnogo več, kakor so ti činitelji kdaj porabili. Uspeh pa je, da morajo kupci moko grešno drago plačevati!

Nova naredba glede mleka. Ministerstvo je izdalo naredbo, ki občutno omejuje uporabo mleka. Zakaj? Mleka je manj. Vzrok za to? Močnih krmil manjka in tudi število krav molznic se je zmanjšalo. V naših krajih pa je še za navadno krmo precej huda. To je en vzrok pomanjkanja mleka. Drugi vzrok pa je v tem, da se v sedanjih hudih časih, katerih se še vedno ali nočemo ali ne moremo zavedati, porabi precejšnje množine mleka v take namene, ki ne pomenjajo več skromne zadostitve, vsakdanje potrebe po hrani, ampak že luksus. Imamo pa otroke, bolnike, delavca, kmeta in malega meščana, kateremu je mleko velik del vsakdanje hrane. Tem slojem je treba mleko ohraniti že zaradi zdravja. Nova ministrska naredba hoče to doseči s tem, da prepoveduje porabo mleka v namene, ki se danes smejo imenovati luksus. Odslej je po celi Avstriji prepovedano izdelovati penasto smetano, katere se zlasti dosti porabi po kavarnah pri kavi in čaju. S to prepovedjo pa bi se ne pridobilo ravno dosti mleka in zato je vlada kratkotalno prepovedala prodajo vsake smetane. Prepovedano je tudi krmiti z

mlekom teleta in prešičke čez šest tednov stare. Prepovedano je porabljati mleko za tehnične in industrijske namene, n. pr. za izdelovanje barve, sladoleda, čokolade, kreme in bonbonov. Izdelovanje sira sicer ni popolnoma prepovedano, toda za izdelovanje je dovoljeno porabiti samo ono množino mleka, kakor se je porabilo v letu 1914. Deželne vlade pa imajo tudi pravico prepovedati, da se med gotovimi urami na dan po gostilnah in kavarnah ne sme mleka niti samera niti v zvezi z drugo pijačo dajati. Po kavarnah in gostilnah vlada lahko prepove tudi rabo kondenziranega mleka. Vlada tudi lahko proizvedence prisili, da dobavo mleka za konzum vzdrže in pomnože. Ča so že namreč dosedaj dajali mleko za konzum, tedaj se jim lahko ukaže to še nadalje. Seveda se pri tem ozira na število živine, krmo in domačo potrebo. — Vlada in po njeni odobritvi tudi okrajna glavarstva lahko izdajo potrebne odredbe, da se zagotovi mleko predvsem otrokom, doječim materam in bolnikom. Po večjih mestih dobimo tedaj morda karte za mleko. Najprvo se bo dalo mleko zgoraj imenovanim osebam na karte, šele ko bodo te osebe preskrbljene z mlekom, pride mleko na prodaj za druge. To pa še ni določeno. — Na koncu ima vladna naredba določbo, da so producent in trgovec z mlekom ter prevozna podjetja dolžna okrajni politični oblasti dati vsa potrebna pojasnila in dokazila. Oblastveni organi smejo pregledati njihove prostore. Za prestopke so določene primerne kazni.

Duhovniške spremembe. Župnija Zibiko je dobil g. Ivan Jelšnik, doslej kaplan v Šmartnem na Paki. — Umrli je župnik v p. Janez Sparhakl v Sv. Petru na Medvedovem selu.

Kardinal knezoškof dr. Bauer je te dni umrl na Dunaju. Do l. 1904 je bil škof v Brnu. Ko je 14. marca 1904 papež prisilil olomuškega knezoškofa dr. Kohna, da je odstopil in mu prepovedal bivanje v svoji nekdanji škofiji, je prišel dr. Bauer na njegovo mesto. Prišlo je do spora med obema zaradi premoženja; spor je takrat po vsej državi mnogo pozornosti vzbujal. Končno je dr. Kohn objavil pismo, v katerem je napadal dr. Bauerja, čes da mu je ta preprečil biti prisoten pri interveniranju ter zastopati svoje pravice. Dr. Kohn je tudi dejal, da je dr. Bauer „centralno kaso“ koroških združenj, ki sta jo bila kaplan Kayser in monsignore Weiß ogoljufala za več milijonov, saniral z darilom 960 000 kron. Ta denar pa ni prišel iz knezoškofijske kase, marveč ga je povrnila vlada za toliko preveč plačanega davka verskega fonda. Dr. Kohn je hotel od tega denarja nekaj za se nazaj. Bila je z eno besedo umrzana stvar! Dr. Kohn še živi v Ernevu na soodnjem Štajerskem.

Škof Stariha umrl. V Ljubljani je umrl g. Janez Stariha, škof Antipatritski in imejitelj srebrne hrabrostne medalje, pridobljene v bitki pri Kustoci. Rojen je bil l. 1847 v Semiču na Kranjskem. Leta 1866 se je udeležil vojne proti Italiji. Po vojni je šel v Ameriko v semenišče v Milwaukee, služboval na raznih krajih, gradil šole in cerkve in bil l. 1902 imenovan za škofa v novo ustanovljeni škofiji Lead. Najbolj je deloval med Indijanci. Leta 1909 se je preselil v domovino in je zdaj v Ljubljani umrl.

Povratak galiških beguncev iz Galicije. S 1. decembrom je dovoljen povratak beguncev v mesto Lvov, ne pa v okolico, nadalje v okraje Jaszlo, Przemyslany, Bohorodczany, razen v občino Solotvina, nadalje v okraje Cieszanow, Jaworow, Radki, Szambor, Bobrka, Drohobycz, Stryj, Skole in Kalusz. Begunci se smejo voziti samo v za to določenih vlakih.

Prepoved za „Sokole“. Listi poročajo, da je trgovinsko ministerstvo prepovedalo c. k. poštanim uradnikom in poštanim uslužbencem, biti člani sokolskih društev. Oni poštani uslužbenci, ki so že člani sokolskih društev, morajo takoj izstopiti. Podobno prepoved bodo izdala baje tudi ostala ministerstva za uradnike svojih resortov. Tako ne bode smel biti noben c. k. uradnik član sokolskih društev. Po našem mnenju je ta odredba vtemeljena in umljiva. Kajti sokolska društva so bila v veliki meri propagandistična podjetja za vseslovansko misel, ki je ves svet v tako hudo nesrečo spravila. Mi smo že pred leti, v času miru, opetovano od-

ločno svarili pred sokolskimi društvi; takrat se nas ni poslušalo. Danes pa je oblast — spre-gledala! — Poroča se, da je zveza slovanskih sokolskih društev sploh prepovedana.

Ustrelil se je v celjskem mestnem parku 15 let stari vajenec Jožef Osner iz Gradca. Zadel se je s 6 mm flobert pištolo naravnost v srce. Ni dognano, kaj je mladeniča v smrt gnalo.

Proti srbski misli, ki je bila svoj čas od vseslovanskih aposteljev tudi po naši monarhiji širjena, pričelo se je zdaj vendar odločno nastopati. Na ozemlju monarhije ne izhaja zdaj nobeden list več, ki bi bil tiskan s cirilico, razven nekaterih rusinskih časopisov v Galiciji. — V Zagrebu se nahaja v likvidaciji razpuščena srbska „Zadružna zveza“ in pa „Sebsko kolo“, družba za izdajanje srbskih knjig in časopisov. Posppravilo se je torej z „srbskimi brati“.

Izpred sodišča.

Težka kazen za pokvarjeni gulaš.

Budimpešta, 29. novembra. Pred tukajšnjim sodiščem se je imel zagovarjati gostilničar Aleksander Börcsök s svojo gospodinjjo in hčerko. Obdolženi so bili sledečega: Börcsök dobival je od vojaških bolnišnic pomije (kaspel) s katerimi je baje svoje svinje krmil. V resnici pa je iz teh pomij jemal odpadke mesa in jih je potem kot „gulaš“ v svoji krčmi prodajal. Svinjarski Börcsök bil je za to gorostasno lumparijo obsojen na 6 let ječe, njegova sokriva gospodinja na 5 let, njegova hčerka pa na 2 leti težke ječe.

Grdo obrekovanje.

Ptuj, decembra 1915. Pred tukajšnjo okrajno sodnijo se je vršila zanimiva razprava, ki kaže podlost gotovih bab. V preteklem poletju naznanila je namreč pri g. učitelju Brunker v Vereji v službi stojčca dekla Marija Kokol svojemu od začetka vojne v Poli služočemu bratu pismeno, da hodi njegova žena Katarina Kokol cele noči v Ptujju z vojaiki okrog, da pelje razuzdano življenje in zapravlja tako njegovo veliko in lepo posestvo. Nesrečni vojak se je v svojem obupu odločil, da se ne vrne nikdar več k njegovi ženi, s katero ima 6 otrok. Pisal je ženi, da je izvedel, kako se ona obnaša in da ga ne bode nikdar več videla. Prestrašena žena, ki se je čutila popolnoma nedolžno, zahtevala je pojasnilo. Mož ji je konečno poslal pismo svoje sestre. Na podlagi tega obrekovalnega pisma je seveda žena tožbo vložila. Pred sodnijo se je zaslialo več kot 20 prič, od katerih ni prav nobena ničesar slabega o ženi povedati zamogla. Vse je bilo torej golo izmišljeno obrekovanje, s katerim je hotela obtoženka ženo iz posesti spraviti. Za to grdo žaljenje je bila Marija Kokol obsojena na 6 tednov strogega zapora in povračilo sodnijskih stroškov. Katarina Kokol je pridna gospodinja, ki jo vsled njene delavnosti splošno spoštujejo.

Zadnji telegrami.

(C. k. kor. in brz. urad.)

Italijani odbiti. — Plevlje naše. — 4000 Srbov vjetih.

Italijani so ponovili svoje napade na to l m i n s k o mostičje in na našo gorsko postojanko severno od njega. Pred Mrzlim vrhom so se izjalovili trije, pred goro severno Tolja dva napada sovražnika. V tolminskem okolišu uničila je italijanska artiljerija vasi za fronto.